

EGYETÉRTÉS

Báró Prónay Dezső ma a fővárosba érkezett, hogy Pest megye 65-ös bizottságának holnapra összehívott ülésén elnököljen.

Beniczky alispán Kristóffyánál.

Kristóffy József belügyminiszter Beniczky Lajos pestvármegyei alispán, aki szabadságon lévén, birtokán tartózkodott, ma délelőtt 11 órára táviratilag kihallgatásra rendelte. Beniczky alispán ma reggel érkezett a fővárosba s a miniszter óhajlásához képest megjelent nála. A kihallgatás pár percig tartott s Kristóffy az alispántól Pest vármegye közönségének hangulatáról tudakozódott, mire az alispán megadta a szükséges felvilágosításokat.

Egy hírlapíró felkereste a kihallgatás után Beniczky Lajos alispánt, aki a következőkben nyilatkozott a kihallgatásról:

— A belügyminiszterrel folytatott beszélgetésem nagyon rövid ideig, alig pár percig tartott. Információt kért tőlem arról, hogy milyen a vármegye közönségének hangulata. Olyan ellenzéki-e, mint eddig, vagy csökkent az érdeklődése a politikai kérdések iránt. En a kérdésekre válaszolva elmondottam, hogy a vármegye közönségének hangulata éppen olyan ellenzéki, mint volt a választások idején, sőt a közönségnek ezt a meggyőződését — tapasztalataim szerint — még fokozták az utolsó hónapok eseményei. A miniszter felvilágosításaimat tudomásul vette. Egyébről nem volt szó közöttünk.

— Mit gondol, alispán ur, mi volt a célja ennek a kihallgatásnak?

— Nem tudom; de azt hiszem, hogy semmi más nem, mint hogy a miniszter ismeri akarja az általános hangulatot. Hogy mi célból, nem tudhatom, mert még csak sejtani sem engedtem. En különben a 65-ös bizottság holnapi ülésén jelentést tesztek arról a beszélgetésről is, de nagyobb jelentőséget nem tulajdonítok neki.

Az általános választói jog ligája.

Az általános titkos választójog ligájának előkészítő bizottsága ma este ideiglenes helyiségben (Eötvös-utca 41. sz.) ülést tartott, a melyen megalkototta a liga ideiglenes elnökségét. Ennek kitérítésére, hogy a liga teljesen távol áll minden pártpolitikától, a vezetőség összehívásánál a bizottság az exponált politikuskok szándékosan mellőzte és megválasztotta elnököknek Apáthy István, Jendrassik Ernő és Vámbéry Armin egyetemi tanárokat, alelnököknek Kosutány Ignác és Lechner Károly egyetemi tanárokat, Martonffy Márton iparkutatók főfelügyelőit, Övári Lipót országos főfelügyelőket, végül Pikler Gyula és Somló Dódog egyetemi tanárokat.

A liga ügyeinek aktív vezetésére egy végrehajtó bizottságot választottak a melynek Mérai Horváth Károly, a liga főtitkára vezetés alatt tagjai lettek: Hidy Attila, ifj. Leopold Lajos, Szalay Károly és Székely Aladár titkárok, továbbá ifj. Erdélyi Sándor, Gerster Béla, dr. Grát Gusztáv, Jászai Oszkár, Kégl János, Vámbéry Rusztem és Wolfner Pál.

Végül határozta meg, hogy a liga még a parlament megnyitása előtt Budapesten nagy meglepetéssel fog tartani az általános titkos választói jog érdekében. A végrehajtó bizottság a liga helyiségében (Eötvös-utca 41.) b.) permanenciában van és a vezetőség esti 6 és 7 óra közt minden felvilágosítást készséggel megad. A liga tagjai számára jelvényeket is készített, a melyeknek rajzát Tarján Ödön festőművész készítette és a melyet a legközelebbi napokban különböző üzletekben és dohányüzletekben ötven forintért áruba fognak bocsátani. Az illető üzleteknek egyenként ívek is lesznek a czéhből, hogy a ligával rokonszenvező egyének ott is kifejez-

A munkácsi nász.

TÖRTÉNELMI REGÉNY HÁROM RÉSZBEN. — ÍRTA: NÓGRÁDI LÁSZLÓ.

— Ugyan merre jár most Péter, sóhajta Márta. Régen nem jött hír felőle. Ugy érzem ma levelet kapok.

— O, gyermekeim, ne aggódjatok, jó az Isten, szóla a nemzeti asszony.

Es im alig mondja, megnyílik az ajtó. A deák lép be.

Szívesen fogadják a jó deákat, aki egy idő óta mind ritkábban, ritkábban jár el hozzájuk. Gergely deák tudja, miért. Ő tudja s bizony szívesebben járna mindennap, szívesen is volna akár mindig nálunk, de hát...

No, persze, minek járna már. Orsika nem beteg s ha az volna is, rá nincs semmi betegség. Ott van Balázs...

De azért a deák nem haragszik senkire, nem Balázra se, Orsikára se, csak magára. Régi álmait bár olvágta a sors, újakat szó, mert belőle a reményeséget nem ölheti ki semmi. Semmi!... Hogy belép, felé mosolyognak mindnyájan.

— Deák uram ritka vendég minálunk, mondja szemrehányó hangon a nemzeti asszony.

— Ugy bizony, ritka vendég, mondja Orsika is.

— Ezer a dolog fent a várbán, mentegőzik a deák... Nos, de én meg is feledkeztem egészen arról, amit, tudom, erősen várnak. Lovas legény érkezett a táborból.

— Levelet hozott, siktolja Márta.

— Levelet. Kapitány uram vonásával írva a czim. Imhol vagyom.

Kis összehajtott levelet vesz ki zsebéből s míg egybe téve fejték olvassák, ő félrehúzódnak s meglátja szemével Orsikát.

Most nézheti, nem veszi észre senki. Es

hessék csatlakozásukat. A csatlakozók száma különben már megközelíti a 3000-et.

Megbízás nélkül...

Kvassay István ur, a konstantinápolyi konzuli főtanácsos elnöke, aki annak idején megbízás nélkül ment be a függetlenségi pártkör hátsó aiján és akinek a neve hallatára még ma is mosolyog minden politikus, külön könyvben öröközte meg az ő örösi bírázását.

A könyv címe: Megbízás nélkül... Amint e címből is látszik, Kvassay arról a tárgyalásról ír, melyet június elején a koalíció vezérbizottságával folytatott, megbízás nélkül. Panaszkodik, hogy az ő propeozíciót és tanácsait nem fogadta el a koalíció, s mivel ő rá nem hallgatott, azért nevezte ki a király Fejérvárt miniszterelnökké.

Elmondja aztán, ezzel a címmel: Egy önjelölt programbeszéd, — miudat, amit ő a függőben lévő alkotmányjogi és kiegyezési kérdésekről gondolt.

A könyvnek 1 korona az ára.

A nemzeti ellentállás.

Az alkotmányvédő küzdelemről szóló mai jelentéseket a következőkben adjuk:

Bácska szegye.

Zomborból jelentik: Bács-Bodrog vármegye törvényhatósági bizottsága ma közgyűlést tartott. Fernbach Károly országgyűlési képviselő annak idején okmányokkal igazolta, hogy a júliusi közgyűlésen hozott határozat érvénytelen, mert Dungszy Gedeon dr.-nak két törvényhatóságnál szavazni nem volt joga. A júliusi közgyűlésen szavazati nemesség volt és így leszámítva Dungszy Gedeon szavazatát, már ezen a közgyűlésen a 80-as bizottság határozata érvénytelen. A mai közgyűlésen a 80-as bizottság határozata érvénytelen. A mai közgyűlésen a 80-as bizottság határozata érvénytelen. A mai közgyűlésen a 80-as bizottság határozata érvénytelen.

Az állandó választmány azonban mindezekre azt javasolta, hogy a közgyűlés a tárgy felett térjen napirendre. De javasolta még azt is, hogy a közgyűlés helyezze hatályon kívül a nemzeti ellenállásra vonatkozólag a vármegyének július havában hozott alaphatározatát is.

A mai vármegyei közgyűlés képz szomorú látványt nyújtott. A Vojnits-Latinovits-szövetség által berendelt jegyzők, számszerint vagy 80-an, ugyszólván egy száig megjelentek.

Fernbach Károly orsz. képviselő magvas beszédében mutatott rá az állandó választmány politikailag gyáva álláspontra. Fernbachot ifj. Tóth József támogatta meggyőző beszéddel. Majd Szabó Péter pirosi lelkész beszélt a javaslat mellett, mire Latinovits Pál főispán elrendelte a szavazást.

A szavazás eredménye az, hogy a nemzetellenes javaslatot 223 szóval 112 szó ellenében elfogadták.

Szomorú szerepre vállalkozott Nikosevits Kanut titói főügyész. Amikor ugyanis ügyész véleményt kértek tőle, többek közt azt mondta, hogy a Fernbach-féle javaslatban, tehát az országos elnököt passzív rezilienciában a haza végrontásba látja.

Orkánserű Le velet kiállítás kiserék ezt az ennuaciációt nemcsak az ellenzéki oldalán, hanem a bizottsági tagok minden részéről.

Kecskemét a kormány ellen.

Kecskemétről távirják: A törvényhatóság közgyűlést tartott, a melyben a kormány inó szövezt irattárra helyzetet rendelték. Weber Ede indítványára elhatározták, hogy az önkéntes adófizetők és újonczok nevelt névszerint nyilvánosságra hozzák. Horváth Ádám főügyész lemondását elfogadták.

Liptómege bizalmatlansága.

Liptószentmiklósról távirják nekünk: Liptómege mai közgyűlésén a Fejérváry-kormánynak, Gömörmege átrata szerint, az állandó választmány határozata értelmében bizalmatlanságot szavaztak. Rakovszky képviselő szívesen támadta a főispánt és a tisztviselőket, de az ezek elleni bizalmatlansági indítványát elvetették.

Budapest augusztus 30.

Jasth Gyula ünneplése. Aradról jelentik: Az aradi függetlenségi párt választmánya tegnap délután Péterffy Antal elnöklésével ülést tartott. Az ülés azokkal a minden tekintetben nagyszabásúnak ígérkező ünnepségekkel foglalkozott, a melyeket Jasth Gyula, a magyar képviselőház nagy népszerűségű elnökének tiszteletére Batonyán, az elnök szűkebb hazájában szeptember 3-án rendez Csanád vármegye. Az aradi függetlenségi párt kimondta, hogy az ünnepélyen husztag küldöttséggel képviselteti magát. Azok az aradi lakosok, a kik részt óhajtnak venni a hazafias ünnepségeken, dr. Szalay Arnold aradi ügyvédnél, vagy Maresch Gyula aradi kereskedőnél jelentkezhetnek. Az országgyűlési képviselőket, a kik Aradon át utaznak Batonyára s a déli budapesti gyorsvonattal érkeznek Aradra, az aradi függetlenségi és 48-as párt vezetősége aradi pályaudvaron nagy ovációval fogadja. A képviselők tiszteletére a Fehér Kereszt-nagyszobában ebéd lesz. Az országgyűlési képviselők délután 4 óráig utaznak Batonyára. Velük utazik az aradi függetlenségi párt küldöttsége is.

Államtitkár-változás a miniszterelnökségben. A hivatalos lap mai száma közli a miniszterelnökségi államtitkár-változást és Tarlovich volt miniszterelnökségi államtitkárnak az Osztrák-Magyar Bank alkormányzójává történt kinevezéséről szóló köziratokat. — A Márfy Albin pénzügyminiszteri tanácsosnak miniszterelnökségi államtitkárrá való kinevezéséről szóló közirat is a mai hivatalos lapban jelent meg. Márfy már ma el is foglalta hivatalát.

Az interparlamentaris konferencia. A mai délelőtről telegrafálják Brüsszelből: Az orosz-japán békekötés híre ma délelőtről a Brüsszelben egybegyűlt interparlamentaris konferencia tagjaira lelkesítő hatást tett. A mai nap eseménye csak fokozta az érdeklődést az interparlamentaris konferencia iránt. A konferencia ma kisebb jelentőségű kérdésekkel, vala- zításokkal foglalkozott és azután befejezte az ülést. Az angol meghívására a jövő évi interparlamentaris konferencia ülésének székhelyül London fogadott el. Az interparlamentaris konferencia ülése alkalmából a városháztér mindon este fényárban úszik. Ma nagy estele lesz az interparlamentaris konferencia tiszteletére hivatalos és diplomáciai körök részvételével. A kormány művészi emlékműt és vasok képes monografiát osztott szét a konferencia tagjai között. Az interparlamentaris konferencia tagjai holnap a liegi kiállítás megtekintésére utaznak el.

A bogsnál mandátum. A bogsnál körület képviselőjét, Avramescu Pachomiuszt tudvalevőleg közjegyzőnek nevezték ki és e miatt a körületben új választás szükséges. A választási mozgalmak megindultak. Eddig csak egy jelölt van: Kristóffy József belügyminiszter.

A béke.

A béke létrejött s ma mindenki azzal a kérdéssel foglalkozik, vajjon ez a békeszerződés kedvező-e Japánra, vagy pedig Komura japán békekötvet tulajdonképen olcsón engedte ki Oroszországot szegénytelen

helyzetéből. Hogy erre a kérdésre válaszolni lehessen, emlékeztetbe kell idézni azokat az eseményeket, a melyek a háborút megelőzték. Japán akkor nem akart többet, mint azt, hogy Oroszország adjon teret Mandzsuriában a japán iparnak és kereskedelemnek is s hogy ismerje el a japán érdekek kiválóságát Koreában. Japán semmi más nem követelt s Oroszország még ezt is megtagadta. S ha most ezzel szemben meggondoljuk, minő eredményeket ért el Japán a békekötésben, azt hisszük, könnyű átlátni, hogy Japán meglegeződéssel gondolhat erre a békekötésre.

Oroszország beleegyezett abba, hogy Korea Japán fennhatósága alá kerüljön, hogy Mandzsuriából kivonul s ott nem fog többé külön jogokat követelni a maga számára; beleegyezett abba, hogy Port-Artur, Dalny s a Kvanglung félsziget Japáné legyen; lemondott Sachalin szigetének déli, értékes részéről, melynek halászati joga és bányái bőven visszatértek a háború költségeit. Lemondott a kártalanításra való igény nélkül Port-Artur és Dalny összes dockjaival, katonai és tengerészeti építkezéseiről; átadta Japánnak a vasutat Karbinól egész Port-Arturig. Szóval mindent megkapott Japán, a mit a háború előtt követelt, sőt még annál sokkal többet. Epen csak hadikárpótlást nem kapott. De Japán a háború folyamán is kijelentette, hogy nem fog Oroszországtól többet követelni, mint követelt a háború előtt. Szavát meg is tartotta s az önmérsékletnek ragyogó példáját nyújtotta.

Különben is Japán célja az volt ebben a háborúban, hogy vezető hatalmasság legyen Kelet-Ázsiában s ezt a célját el is érte. Igaz, hogy példátlan szívóssággal küzdött ennek a célnak érdekében. Már akkor, mikor tizenegy évvel ezelőt háborút viselt Kína ellen, ez a törekvés vezette. Japán azért izente meg akkor Kinának a háborút, hogy Koreát Kínától elszakítsa s a saját érdekkörébe vonja. Az 1895. április 17-én megkötött szimonosekii békben Kína tényleg lemondott a Korea fölött gyakorolt fennhatóságáról s elismerte teljes és tökéletes függetlenségét. Japán azzal akarta állandó befolyását Korea fölött biztosítani, hogy a békeszerződésben átengedte a maga javára Liaotung félszigetet, azonkívül a Halászszigeteket és Formozát. Ezek a hódítások biztosították Japán tulsúlyát a Sárga-tengerben s a kínai tengerben, főleg miután Liaotung-félsziget fölötti uralom Peking fölött is nagy hatalmat biztosított neki. Oroszországot ezek az eredmények feltételezinytették, főleg miután ő már régóta törekedett arra, hogy vezető szerepet játszzék Kinában és Koreában. Franciaország és Németország Oroszországnak a pártjára állottak s ez a három hatalom együttesen tiltakozott Tokióban 1895. április 23-án az ellen, hogy Japán birtokába vegye Liaotung-félszigetet. Japán engedett s harmincz millió tael fejében Liaotungot visszaadta Kinának.

De mielőtt a béke létrejött Kinával, Japán elkezdett Oroszország ellen fegyverkezni s 1896. áprilisában lényegesen felemelte hadseregének létszámát. Az ellentét Oroszország és Japán közt napról-napra erősödött. Mikor Japán a háború gyümölcsét el akarta aratni, úgy Kinában, mint Koreában szembe találta magát Oroszországgal s főleg Kinában mindenható lett Oroszország, mert magára vállalta Japánal szemben a Kína által fizetendő hadiszerzőbiztosítását. Befolyását mindenekelőtt arra használta fel, hogy a sibiriai vasutat mandzsur területen kiépíthesse Vladivosztojkig. Az 1896-iki úgynevezett Cassini-féle szerződésben Oroszország megkapta ezt az engedélyt Kínától, sőt megkapta az engedélyt arra is, hogy a vasutvonal védelmére gyalogságot és lovasságot tarthasson Mandzsuriában egyes nevezetesebb pontjain. Ezzel megvetette a lábát Mandzsuriában s amit egyetlen idegen hatalmasságnak sem engedett meg Kína, Oroszországnak megengedte, hogy Mandzsuriában bányákat műveljen.

Oroszországnak azonban ez sem volt elég; 1898. márcziusában egy lépéssel tovább akart menni, s Kínától huszonöt évre bérbe vette Port-Arturt s Talienvant, azonkívül engedélyt kapott arra, hogy Dalnyból Karbinig kiépíthesse a vasutat. Végre az 1900. évi boxerfelkelést ürügyül használta föl arra, hogy végleg hatalmába kerítse Mandzsuriát. Ez a lépés már Japánnak koreai pozícióját is veszélyeztette, mert ezzel Korea teljesen el volt zárva a szárazföldről. És attól a perzekt kezdve Oroszország tényleg megkezdte az aknamunkát abból a czélből, hogy Japánt kiszorítsa Koreából, s ezt a maga politikai befolyása alá vonja.

A diplomáciai küzdelem tehát megkezdődött Japán és Oroszország közt, bár tulajdonképen mindjárt a kínai-japán békekötés után megkezdődött. Akkor Japán azt követelte Koreától, hogy a közigazgatást engedje át Japánnak, s Japán kezébe tegeye le a politikai és katonai vezetését. A koreai császár Oroszországhoz fordult segítségért s 1896. február 11-én a trón-

örökösrel együtt az orosz konzulátusra me- nekült. Japán ennek folytán Oroszországgal kezdte meg a tanácskozásokat s az egyezmény 1896. májusában létre is jött. Ekkor Oroszország beleegyezett abba, hogy Japán a Szóul és Fusan közt tényleg felállított távirvonalainak biztosítására katonai őrséget állíthasson fel s hogy Szóulben, Fusanban, Gensanban, összesen négy század katonaságot tarthasson. Oroszország hasztalanul igyekezett a Korea déli részén lévő Majampo kikötőt hatalmába keríteni. Ezt Japán megtudta akadályozni. De nem tudta megakadályozni azt, hogy Oroszország Korea északi részén ne vessze meg a lábát. Az oroszok a Jalu partján erdővágsági jogokat szereztek s oda mint favágókat telepítették le a kozákokat. Ily módon katonai határőrvidéket létesítettek.

Igy álltak a dolgok 1902-ig, amikor aztán Oroszország már komolyan is hozzá akart látni ahhoz, hogy Koreát a hatalmába kerítse. Ekkor, 1902. január 30-ikán létrejött a védelmi szövetség Japán és Anglia közt s Kelet-Ázsiá sorsa eiddől. Attól kezdve Japán a legnagyobb komolysággal fogott hozzá a háború előkészítéséhez, a mely éppen Oroszországot dőllyős magatartása folytán 1904. február 6-án ki is tört.

Ez a háború egyike volt az újabb kor leghosszabb háborúinak, 569 napig tartott, azaz egy évig, hat hónapig s tizenkilenc napig. Ennél csak az 1853-iki orosz-török háború volt hosszabb, de az is csak azért, mert tulajdonképen csak a krími háborúval ért véget. Ez két évig, négy hónapig és három napig tartott; az 1866-iki orosz-osztrák háború mindössze harminczöt napig; az 1866-iki osztrák-olasz háború ötvenkét napig; a porosz-francia háború hat hónapig és kilenc napig; s az 1877-78. évi orosz-török háború tíz hónapig és kilenc napig.

De nemcsak az időtartama volt ez a háború a történelem legnagyobb hadjárata, hanem az egymással szemben álló hadseregek számánál s a szenvedett veszteségek-nél fogva is. Japán 750 ezer emberrel vett részt a háborúban s Oroszország legalább is egy millió emberrel, mert az óriási veszteségek dacára is, a harczeren még mindig 550,000 orosz katona áll. De a veszteségek is horribilisek voltak.

Egészen pontosan nem lehet ugyan a veszteségeket megállapítani, de megközelítőleg igen. A rendelkezésre álló adatok szerint Japán 1904 február 6-ától, azaz a háború első napjától 1905 június végéig halottakban és sebesültekben veszített 166,756 embert, ezek közül a halottak száma 48,780. Az orosz veszteségek ennek majdnem kétszeresét teszik, 320,800 embert. Elenyészően csekély az elfogott japánok száma, mindössze 645 ember, míg az orosz foglyoké 67700 ember. Oroszország 88 hadihajót küldött a harczerterre 410224 tonna tartalommal s ezekből csak 10 hajó maradt meg 63,036 tonna tartalommal. Japán 76 hadihajóval vett részt a háborúban 274,184 tonna tartalommal s ebből csak 12-öt vesztett el 46,025 tonna tartalommal. Ezekkel a veszteségekkel szemben azonban elfogott 7 orosz hadihajót 44,486 tonnával, azonkívül kiemelt 3 esélyvéd ortor hajót, ugy, hogy a japán hajóhad tonnatartalma ma legalább 25,435 tonnával nagyobb, mint volt a háború előtt. Oroszország legnagyobb veszteségét Mukdennél szenvedte, hol 150,000 orosz halott maradt a csatásteren s a japánok elfogtak 50,000 embert, míg a tengeren a csuzimai ütközet volt Oroszország legnagyobb veresége, ahol a 11 orosz csatahajó-ból csak négy s a 19 cirkálóból is csak négy maradt meg neki.

Japán tehát olyan fölényrel vete le Oroszországot, hogy ma talán nincs hozzáfogható katonai hatalom, vagy legalább is a legkiválóbbak közé tartozik. S ma már nem kell attól tartania, hogy épen úgy elveszítse győzelmeinek gyümölcsét, mint elveszítette a szimonosekii békekötés után, mikor egy európai koalíció szövetségelt ellene.

Hogy Japánban milyen a hangulat, azt egyedülre nem lehet a távirati jelentésekből megállapítani, de valószínű, hogy lesznek sovinszítók, a kik többet reméltek. Japán komoly politikusi és nagyhatalmak azonban méltányolni tudják azokat a nagy eredményeket, a melyeket elért.

Ma különben a következő táviratok érkeztek:

Az utolsó ülés.

London, aug. 30.

A portsmouthi békekonzferenciának tegnap volt tizedik ülése, amelyen végre meg- történt a megegyezés Wittie és Komura között. A tegnapi ülést Takahira japán követ kívánságára, aki ebben az ügyben a vasárnap késő éjjel meglátogatta Wittie, kedd délután négy órára tűzték ki. A japán békekötvettség azonban már hétón del-

usa me- országgal z egyez- tit. Ekkor gy Japán felállított onai őrsé- n, Fusan- zázad ka- hasztalra- szén levő teni. Ezt nem tudta oroszorszá- g a lábát. gási joga- t televi- n katonai

kor aztán ozzá akart mába ke- kán lét- Japán sa sorsa a legna- a háboru oroszorszá- 4. február

ujabb kor- g tartott, zenkilenc orosz-török esk azért, a háboru napig és -li porosz- harminezöt -olasz há- porosz-fran- és kilenc orosz-török

nyolt ez a b hadjárata, álló hadse- resztések- berrel vett g legalább óriási vesz- még min- De a veszte-

ugyan a megköze- álló adatok 01, azaz a usis végéig n vesztett ottak száma nek majd- 00 embert. ott japánok nig az orosz 224 ha- 0224 tonna hajója maradt h. Japán 76 han 274.184 12-öt veszi- nal. Ezekkel han elfogott al, azonkívül gy, hogy a ma legalább volt a há- gyoab veszte- hol 150.000 ren s a japá- g a tengeren orszá- g legna- szá- csaahajó- ból is csak

vel verte le nines hozzá- legalább is S ma már épen egy el- loszt, mint el- ekékötes után, szövetkezett

hangulat, azt jelentésből hogy lesznek nétek. Japán atalmak azon- a nagy ered- táviratok ér-

don, aug. 30. enezianak teg- en végre meg- e és Komura kahira japán a az ügyben ogatta Wittét, ek ki. A japán ar léttön dél-

hasa a kezét. Witte maga még mindig rendkívül izgatott volt : — Pas un sou! Pas un copek! (Egy sou-t, egy copekát sem fizetünk), kiáltotta az újságírók felé, a kérdésekkel ostromlotta.

Báró Rosen, a ki sokkal nyugodtabb maradt, Wittét nagynehezen lakásába vitte, a hol azután megebedett.

Páris, aug. 30. A Matin jelenti Portsmouthból: Witte kijelentette, hogy Oroszország hozzá méltó békét kötött. Oroszország nem tett olyan engedményt, a mely becsületébe, vagy érdekeibe ütközne. Azt hiszi, hogy a szerződés szövegezése még némi ideig tart, mert a japánok eljárása általában lassu. Az ezután tárgyalásra kerülő kérdések már nem olyanok, a melyek a béke létrejövését megkérdőjeleznék. A béke létrejött és a szerződést alá is fogják írni.

Páris, aug. 30. A Matin tudósítója jelenti Portsmouthból, hogy Pokotilov, Sipov és Jermulov orosz delegátusok mikor meghallották, hogy a béke létrejött, alig akarták elhinni; egyikük így nyilatkozott: — Ez az első győzelem, a melyet Oroszország aratott, de nagyobb győzelem, mint Ojama győzelmei. Mi ezt a győzelmet Wittének köszönhetjük.

Mikor Witte a tegnapi ülés után a szállóba visszatért, a szálló előtt összegyűlt tömeg óriás ovációban részesítette. Witte rendkívül meglepettnek látszott s mindenki- nek, a ki eléje került, megrázta a kezét. A Matin tudósítója előtt Witte így nyilatkozott: — Oroszország nem fizet egyetlen fillért sem; semmiféle formában nem fizetünk hadikárpótlást; egyedül csak az orosz foglyok ellátásának költségeit térítjük meg, de erre a hági egyezmény is kötelez bennünket. A mai ülés megnyitása után ismételen hangzottam, hogy Oroszország nem fizet semmiféle hadikárpótlást s Komura báró ehhez hozzájárult. A czárt és a mikádót megkértük, hogy adjanak engedelmet a fegyverszünetre s a foglyok hazaszállításának megkezdésére. A béke tisztességes Oroszországra nézve; egy pontban sem engedtem, mely Oroszországra nézve káros volna. Mindenki azt tanácsolta nekem, hogy a hadi kárpótlás ügyében engedjek; ezt tanácsolta Roosevelt, Franciaország és Anglia, sőt honfitársaim közül is sokan kérve kértek, hogy engedjek, én azonban erős maradtam. Megmondtam Takahirának, hogy mint pénzügyminiszter egy milliárd rubel tartalmat gyűjtöttem, a mihez még nem nyultunk hozzá s hogy Oroszország még mindenütt olesón kaphat pénzt. Ezt Takahira megtáviratozta Tokióba s ott erre az óregek tanácsa a béke és az engedeékenység mellett döntött.

A japán békekövetek véleménye. London, aug. 30. Szato, a japán követség titkára elmondta az újságíróknak, hogy Komura egyenesen a mikádó megbízásából járt el, miután a mikádó az ellenségeskedés újabb megkezdését mindenáron el akarta kerülni s a japánoknak a hadikárpótlásra vonatkozó jog követelését feloldozta a humanizmus követelményeinek.

London, aug. 30. Szatot megkérdezték az újságírók, hogy nem tartja-e kedvezőtleneknek a békefeltételeket. Szato azt felelte, hogy a japán meghatalmazottak a mikádó parancsára eseltek. A mit a mikádó akar, az jól van, mi csak engedelmeskedünk.

Portsmouth, aug. 30. Komura báró és Takahira tegnap csak késő délután tért vissza a szállóba a japán követség tagjaival. A szálló előtt a nép lelkesen üdvözölte őket, a japánok azonban hideg udvariassággal köszönték meg az üdvözlést, s szobáikba vonultak. Komura igen komor volt és senkit sem fogadott.

A hangulat Japánban. Portsmouth, aug. 30. A japán követség tagjai igen rossz kedvűek voltak. Az Oszaka Sim-Bum portsmouthi levelezője ezt táviratozta lapjának: Komura és Takahira úgy járt el, mint Japánország árulója. Kényszeríteni kellene őket, hogy magukon harakirit végezzenek.

A többi japán lapok táviratai szintén elítélik a szerződést. A kormány össze fogja hívni a parlamentet, hogy eléje terjessze a békeszerződést. A Kaczura-kormány helyzete kétségbeesettnek látszik.

Portsmouth, aug. 30. A japánok dühöngenek a békekötés miatt. A japán békekövetség egyik tagja így nyilatkozott: — Komurának öngyilkossá kell len-

nie. Ha nem öli meg magát, akkor a fölháborodott és lealázott japán nép fogja megölni. Ez nem béke, ez csak fegyverszünet.

Kakasita japán tengerészeti attasé könyekben tört ki, a mikor meghallotta, hogy a béke létrejött. A Portsmouthban tartózkodó japánok fenyegetőzve emlegetik Komura báró nevét. A portsmouthi rendőrség detektíveket bízott meg, hogy Komura bárót és Takahirát lépten-nyomon kövessék, mert attól tartanak, hogy a Portsmouthban tartózkodó japánok merényletet fognak ellenük elkövetni.

London, aug. 30. A Daily Telegraph jelenti Tokióból: A kormány az országgyűlést rendkívüli ülés- szakra hívja össze, hogy jelentést tegyen a nemzetnek a béketárgyalásokról. Az ülés- szak hir szerint egy hétig fog tartani.

A hangulat Oroszországban. Pétervár, aug. 30. Ide tegnap késő este érkezett a béke megkötésének híre, melyet a lapok este tíz órák körül kiadásokban közöltek. Az emberek csoportokba verődve kiáltották: — Hurrá Mir! (Eljen a béke!)

Pétervár, aug. 30. Pétervárott már tegnap este híre járt, hogy a békét megkötötték s ezt a hírt mindenütt nagy örömmel fogadták; a czár állítólag csak éjfélkor értesült a nagy eseményről.

Berlin, aug. 30. Pétervárott mindenki elismeri Witte ügyességét és kitartását. Az orosz foglyok első csoportjának hazaküldése már a napokban meg fog történni; Rozdesztvenszkij tenger- meg a legelső hazatérők között lesz.

Berlin, aug. 30. (Saját tudósítónktól.) A Nationalzeitung- nak táviratozzák Pétervárról: Itt azt hiszik, hogy Wittét a czár birodalmi kancellár- rá fogja kinevezni és ő lesz hivatalba a belső reformok végrehajtására.

Pétervár, aug. 30. (Saját tudósítónktól.) A béke híre, a mely tegnap késő este érkezett ide, a nagy tömegeket hidegen hagyta, ellenben a haladóparti elemek öröme nagy. A keres- kedő osztály meg van elégedve. A tözsden olyan volt a hatás, amire régen volt példa. A város külső képe a rendez megszokott.

Roosevelt öröme. Portsmouth, aug. 30. Amerikában tegnap kétségtelenül Roose- veltnak volt a legboldogabb ember. Witte a mint a tárgyalásról visszatért a Went- wort-szállóba, azonnal igen szíves hang- táviratot küldött Roosevelt elnöknek, s forró köszönetet mondott az Oroszországnak tett szolgálatáért. Báró Komura szintén hasonló táviratot küldött Rooseveltnek, a ki már előbb értesült a megegyezés létrejöttéről. Az első hírt az elnök Pierce helyettes ál- lamtitkártól kapta, a ki azonnal telefonált neki Osterbaybe. Roosevelt a hír hallatára a telefonnal fölkiáltott örömeiben: — Bravo! Nagyszerű! Ez a legked- vesebb hír, a melyet évek óta hallottam.

Roosevelt a czárnak, a mikádónak, Wit- tenek és báró Komurának táviratot küldött, a melyben szerencsét kívánt nekik a békekötéshez.

Genf, aug. 30. (Saját tudósítónktól.) A szabad keresz- tenség kongresszusa Roosevelthez a kö- vetkező táviratot intézte: A szabad kereszténység nemzetközi kongresszusa, a mely ma Genfben ünnepes ülésre gyűlt egybe, gratulál kegyelmesség- nek ahhoz a nagy sikerhez, a melyben része volt a békekötés körül. Az egész em- beriség nevében isten áldását kérjük önre és az Egyesült-Államokra.

Hasonló táviratokat küldött a kongresszus a czárnak és a mikádónak.

Uralkodók Roosevelthez. Cysterbay, aug. 30. Edvárd angol király a következő távirat- ot intézte Roosevelt elnökhez: Engedje meg, hogy az elsők között lehessenek azok a békekonferencia sikeres kimeneteléhez, amelyben önnek oly nagy része volt, szerencsét kívánjak.

Oysterbay, aug. 30. Roosevelt elnök a német császártól a követ- kező üdvözlő táviratot kapta: Új palota. Ideérkezve, most vettem egy ame- rikai táviratot, a mely a békekonferenciának a béke vonatkozó megegyezését adja hírtül. Az eredmény nagyon megörven- deztelet és őszinte szerencsekíváratoml fejzem ki önnek az ezért nagy sikerhez, a mely az ön fáradozatlan tevékenységének kö- szönhető. Az egész emberiségnek egyesülnie kell és meg is fogja ezt tenni, hogy megkö- szönje önnek azt a nagy jótétet, a melyet vele szemben gyakorolt.

A külföld véleménye. London, aug. 30. Az összes reggeli lapok nagy örömmel üdvözik a béke megkötését s csodálattal nyilatkoznak arról a mérsékletéről, melyet Japánország a béketárgyalás folyamán ta- nusított.

A Morning Post jelenti Portsmouthból tegnap kelettel: Japán mai magatartása válaszó volt a sárga veszedelmes hangoz- tatására. Oroszország kétségkívül nagy diplomáciai győzelmet aratott, amikor saját föltételeinek elfogadását küzdötte ki és ezzel biztosította magának a békét a nélkül, hogy ezért fizetnie kellett volna. A norma- lis győzelem Japánt illeti. Nem tévednek azok, akik azt állítják, hogy ha Japán kész volt 61 millió font sterlinget és Sachalin déli részét az orosz pénzbeli követeléseket elfogadni, ez a megegyezés Roosevelt el- nök kezdsére vezethető vissza. Nem tudni, hogy az oroszok Japán békéjének magatartását a gyöngeség jelenék tekintették-e vagy pedig Oroszország őrügyet keresett, hogy a háborút folytathassa. Való az, hogy Oroszország határozottan kijelentette, hogy egy shillinggel sem fizet többet, mint a mennyit Japán a hági konferencia ren- delkezési alapján a hadifoglyok eltartá- sáért joggal követelhet. Oroszország oly szilárdan ragaszkodott álláspontjához, hogy még azt az ajánlatot sem fogadta el, hogy a Sachalin északi feléért fizetendő összeg meghatározását nemzetközi bíróság döntse el. Ekkor fordult Roosevelt elnök Japánhoz. Hogy Tokióban milyen befolyást érvényesi- tett, nem ismeretes és azt sem tudni, mily terjedelmű az elnök érdeme, amidőn Japánt erre a nagyarányú engedelemre rábírta. Teljes biztonsággal állítható azonban, hogy a tegnapi ülés az elnök kivánságára tüztek ki, amelynek alig lett volna a mostani eredménye, ha ma tartották volna meg.

Páris, aug. 30. A lapok örömeik fejezik ki azon, hogy a békekövetek tanácskozása eredményre járt és nagy dícsérettel emlékeznek meg Roosevelt el- nökről. Az ő fáradozásának tulajdonítják a tár- gyalás kedvező eredményt.

Az Echo de Paris azt írja, hogy az egész világ köszönettel tartozik annak a férfinak, akinek tetteire, energiájára és nagylelkűségére a tudta győzni az ellenfelek engesztelhetetlenségét.

A Gaulois kijelenti, hogy joggalanság volna kicsinyelni ama nagylelkű szerep jelentőségét, amely a czárnak a békekötés körül jutott.

A Libre Parole azt írja: Akármelyik szem- pontból tekintünk is a tegnapi elnt eredményt, Oroszországra nézve nagy sikert jelent.

Az Elclair azt hiszi, hogy a béke csak ideig- lenes lesz.

Az Auróre azt írja, hogy a mérséklt szép példáját mutatja a világnak Japánország az által, hogy elfogadta a legyőzött Oroszország javaslatát.

A Radical és a Petite Republique is Japán- ország engedelemét hangoztatja.

Gróf Apponyi a békeről. Liege, aug. 30. A nemzetközi békekonferencia tagjainak mai banketjén gróf Apponyi Albert beszédet mondott, amelyen a portsmouthi örvendés esemény fölött örömeinek adott kifejezést.

Örvendünk — így szól — hogy meg- állapíthatjuk, mily óriási haladást tett a vilá- g mintegy 12 év óta. Mi sem örvendete- sebb, mintha azt halljuk, hogy a békét meg- kötötték. Bár nem voltunk a küzdökkel kö- zelebbi viszonyban, mégis a testvériség érzésével viseltünk iránynak, mintha családunk tagjai volnának. Roosevelt elnök neve a legutóvalabb idők meg lesz örökítve a történelem lapjain. Irányozzuk tekintetün- ket a nagy amerikai nemzetre, mert a béke diadala a humanitásnak, Roose- veltnak és Amerikának, hála ez ország demokratikus intézményeinek. Gróf Appo- nyi magasztalta azt a vasakarot, amelyet Roosevelt a jó ügy szolgálatában tanusított. A demokrácia politikája általában nem le- het más, mint békes. A demokráziának joga és kötelessége, hogy a béke uralmát megővja. Természetelleni büntetett követne el, ha megzavarná a világ békét. Alkotmá- nyainkban demokratikus elem rejlik, mely a béke eszméjének van hivatala szolgálni és minél hatalmasabbá váik Európában a de- mokratikus elem, annál szilárdabb alapokra támaszkodik a béke reménye. Eljön majd az a nap, a midőn amerikai testvéreinknek azt mondhatjuk: méltók vagyunk hozzájuk. Eljen a béke! Éltessük azokat, a kik létre- hozták. A kongresszus elhatározta, hogy a következő táviratot intézi Roosevelt elnök- hoz: Az interparlamentáris békeünnep abban a pillanatban, midőn tanácskozásait bere- keszti, lelkesedéssel üdvözi a nagy béke- szerzőt.

A béke és az angol király. Marienbad, aug. 30. (Saját tudósítónktól.) Edvárd király este 10 órák kaptá meg a békekötés híret s azután a király éjjel 2 óráig dolgozott. Öt táviratot küldött el a király. Japán megrendelés. Köln, aug. 30. (Saját tudósítónktól.) A rajnamenti gép- és ágyugyárahban egy japán bizottság megrendeléseket tett. Hat millió márkáért hajóemelő-darukat rendeltek a japánok. Újabb orosz kölcsön. London, aug. 30. Portsmouth és pétervári táviratok szerint Oroszország a béke megkötése után azonnal béke-kölcsönt fog tolvanni. Wittét tegnap meglátogatta Vanderlip, Ro- ckefeller milliárdos bankjának az igazga- tója. Witte megígérte, hogy az új orosz kölcsönben az amerikaiakat is részesíteni fogja s hogy Vanderlip ajánlatát más aján- latokkal való összehasonlítás céljából az orosz kormány elé terjeszti.

Csütörtök, augusztus 31.

EGYETÉRTÉS

